

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та хорового мистецтва

Затверджено
На засіданні кафедри музикознавства
та хорового мистецтва
Факультету культури і мистецтв
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2023 р.)

Завідувач кафедри
Тарас ДУБРОВНИЙ

Силабус з навчальної дисципліни
«Інструментознавство»,
що викладається в межах ОПП Середня освіта
(Музичне мистецтво) першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Львів 2023 р.

Назва курсу	Інструментознавство
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка м. Львів, вул. Валова, 18.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв Кафедра музикознавства та хорового мистецтва
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта 014.13 Середня освіта Музичне мистецтво
Викладачі курсу	Чекан Юрій Іванович , доктор мистецтвознавства, професор кафедри музикознавства та хорового мистецтва Кушніренко Ольга Андріївна , старший викладач кафедри музикознавства та хорового мистецтва
Контактна інформація викладачів	yurii.chekan@lnu.edu.ua Helga.Kushnirenko@gmail.com olha.kushnirenko@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щопонеділка, 13.30-14.00 год. (вул. Валова, 18) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://kultart.lnu.edu.ua/course/instrumentoznavstvo-muzychne-mystetstvo-2
Інформація про курс	“Інструментознавство” є одним із основних музично-теоретичних курсів, необхідних для майбутніх музикантів, що продовжуватимуть на практиці втілювати свої теоретичні знання. В основу курсу покладено історичний метод викладання. Важлива роль відводиться композиторській практиці кінця ХХ – початку ХХІ століття, що дозволить майбутнім спеціалістам успішно займатися різними концертними програмами і різними жанрами. Знайомство студентів з інструментами симфонічного оркестру, з їхніми характерними властивостями та особливостями. Практичне примінення знання з інструментознавства.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Інструментознавство” є вибірковою дисципліною для здобувачів зі спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), яка викладається у сьомому семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вивчення дисципліни “Інструментознавство” у закладах вищої освіти є складовою частиною професійної підготовки студентів. Один з провідних предметів циклу музично-теоретичних дисциплін направлений на вивчення одного з основних компонентів музичної мови.
Мета та цілі курсу	Мета навчальної дисципліни “Інструментознавство” – вивчення побудови інструментів, їх діапазонів, технічних особливостей, тембральних та акустичних характеристик, аналітичне сприйняття тембрових красок оркестру, ансамблю, солюючих інструментів.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: - Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру/ Андреева О. - Київ, Музична Україна, 1985. - 54 с. - Барсова І. Книга про оркестр. – К.: Музич. Україна, 1988. – 157 с. - Белявіна, Н. Д. Інструментознавство: історія виникнення, побутування та професійного розвитку струнних інструментів : навч. посіб. Ч.1. / Н. Д. Белявіна. – К. : ДАКККіМ, 2002. – 84 с.

- Вовк Р. А. Інструментознавство : оркестр. духові та ударні інструменти: навч. посіб. / [Р. Вовк, О. Кочерженко, М. Гудима ; ред. Апанасенко В.]; Київ. ін - т музики ім. Р. Глієра. – К. : ДКС Центр, 2012. – 167 с
- Гайденко А.П. Інструментознавство та основи теорії інструментування: Підручник. Х. : Майдан, 2010. 156 с.
- Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва: посібник. К. : НМАУ, 1998. 224 с.
- Дrajниця Л.Л. Інструментознавство: (інструменти духових оркестрів) : навч. посіб. / Л. Л. Дrajниця; М-во культури і туризму України, Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. - Л. : ЗУКЦ, 2011. – 168 с. - Бібліогр.: с. 162-164.
- Кучерук В.Ф., Кучерук Н. П., Олексюк О.М. Оркестровий клас: навч. посіб. для вищих навч. закл. – Луцьк: Волин.нац.ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 240 с.
- Лебедев В.К. Словник-довідник з інструментознавства : навч. посіб. / В. К. Лебедев; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця : Нова кн., 2010. - 164 с.
- Хащеватська С. С. Читання партитур / С.С.Хащеватська. – Київ : ДМЦНЗКіМУ, 2003. – С. 33-35.
- Хащеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації / С. С. Хащеватська – Вінниця, НОВА КНИГА, 2008. – 256 с.
- Хащеватська С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації – Вінниця, НОВА КНИГА, 2008. – 256 с.
- Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу : Моногр. / Г. Хоткевич. - Репр. вид. - Х., 2002. - 288 с.

Рекомендована література (додаткова).

- Береза А. В. Педагогічно-виконавська практика майбутнього вчителя музики: Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2003. 178 с.
- Білоненко Г. О., Корольков Є. С. Культурологічні аспекти становлення народного музичного інструментарію в Україні / Г. О. Білоненко, Є. С. Корольков // Педагогіка вищ. та серед. шк. : зб. наук. пр. - 2012. - Вип. 35. - С. 332-338.
- Горбат І., Вассербергер І. Основи джазової інтерпретації [Текст] / І.Горбат, І.Вассербергер. - Київ, 1980. - 120 с.
- Гордійчук М. Історія української музики.– К.: Наук. думка, 1989.– Т.1.– 241 с.
- Гуменюк А. І. Українські народні музичні інструменти / А. І. Гуменюк. - К.: Наук. думка, 1967. - 243 с.
- Гуцал В. Грає оркестр українських народних музичних інструментів. К. : Мистецтво, 1978. 168 с.
- Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів // Райдуга.– 1978.– № 11.– 165 с.
- Гуцал В. Інструментовка для оркестру українських народних інструментів.– К.: Музич. Україна, 1988.– 79 с.
- Дrajниця Л. Оригінальний репертуар оркестрів народних

	<p>інструментів УРСР (1930 – 1970 рр.). Л., 1982. 39 с.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посіб. / під ред. М. Поплавського / М-во культури і мистецтв України; КНУКіМ. – [2-е вид., допрацьоване]. К. : Музична Україна, 1999. 222 с. - Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. – К.: Музич. Україна, 1981. – 110 с. - Ковач Ю. Інструментування для духового та естрадного оркестрів [Текст] / Ковач Ю. - Харків, 2007. - 97с. - Комаренко В. А. Український оркестр народних інструментів / В. А. Комаренко. - К. : Держвидав образотв. мистец. і муз. л-ри УРСР, 1960. – 83 с. - Кучерук В.Ф. Грає оркестр українських народних інструментів.-Л.: Ред. видавн. відділ „Вежа”, 2005. – 258с. - Кучерук В. Ф. Інструментальний ансамбль : хрестоматія для вищих навч. закл. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 148 с. - Кучерук В.Ф., Кучерук Н. П., Олексюк О.М. Оркестровий клас: навч. посіб. для вищих навч. закл. – Луцьк: Волин.нац.ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 240 с. - Кучерук В. Народний музичний інструмент України : наук.-метод. посіб. / В. Кучерук.- Луцьк : Ред.-вид. від. Волинського держ. ун-ту, 1997.- 122 с. - Лебедєв В. К. Використання українських народних музичних інструментів у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи: Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2002. 147 с. - Лисенко М. В. Народні музичні інструменти на Україні / М. В. Лисенко; ред. М. Т. Щоголь. - К. : Мистецтво, 1955. – 62 с. - Онуфрієнко А. Читання партитур для оркестру народних інструментів / А.Онуфрієнко, І.Дяк, Ю Сливинський. . – Київ : Музична Україна, 1980. – С. 6. - Пасічник Л. Народні інструменти України в контексті формування ансамблевих традицій: джерелознавчий аспект / Л. Пасічник // Молодь і ринок. - 2012. - № 5. - С. 106-110. - Бібліогр.: 22 назв. - Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів. К.: Музична Україна, 1985. 68 с. - Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти/ Л. М. Черкаський; ред. С. К. Кашка, передм. В. Гуцал. - К.: Техніка, 2003. – 262 с. - (Нар. джерела). - Бібліогр.: с. 251-257. - Стельмашук З. М. Вчимося грати на музичних інструментах: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2011. 96 с. - Шиманський П.Й. Грає інструментальний ансамбль «Експромт»: навч. посіб. для студ мистецьких навч. закл. III-IV рівнів акредитації: у 2 ч. Ч II / П. Й. Шиманський, В. А. Тиможинський, А. Г. Єфименко. – Луцьк: – Східноєвроп. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2013. – 142 с. - Хоткевич Г. М. Музичні інструменти українського народу. Друга редакція /упоряд., підгд тексту, покажч. О. О. Савчук; післямова І.В. Мацієвського, І. Ю. Мішалова, М. Й. Хая. Харків: Видавець Савчук О. О., 2012. 512 с. 202 іл.(Серія Слобожанський світ. Випуск 4).
--	--

	- Юцевич Ю. Словник музичних термінів.– К.: Музич. Укр., 1977.–206с.
Тривалість курсу	120
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: Знати: – конструктивні, темброві, специфічні, індивідуальні особливості інструментів, способи запису і трактовку у якості сольного інструмента, а також у складі ансамблю та оркестру; – діапазони і регістри інструментів, їхню виконавську техніку та ігрові можливості, спеціальну інструментальну термінологію; – еволюційні процеси виникнення і розвитку сучасних інструментів. Вміти: – записувати і читати нотний матеріал в скрипковому, альтовому, теноровому і басовому ключі; – записувати і читати нотний матеріал в транспозиції in B, in Es, in F, in D, in A, in G; – розуміти, записувати і читати нотний матеріал у різному штриховому оформленні, характерному для різних оркестрових груп інструментів.
Ключові слова	Музичний інструмент, оркестр, групи інструментів, партитура, транспонуючі інструменти, запис мелодії для інструментів, оркестрова фактура.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ*
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру письмовий
Пререквізити	Знання з предметів: теорія музики, гармонія, поліфонія, музична форма
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, інтернет-сторінки
Необхідне обладнання	Нотні зошити, фортепіано, посібники.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною рейтинговою шкалою. Завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів з виділенням з них 10 балів на оцінювання індивідуальної роботи студентів. Завдання, що виносяться на залік оцінюються від 0 до 50 балів. Результати оцінювання переводяться до шкали балів ECTS і проставляються у балах за 100-бальною рейтинговою шкалою, за національною чотирибальною шкалою і у балах ECTS.
Питання до контрольного заміру знань.	1. Інструменти групи дерев'яних духових. 2. Інструменти група мідних духових. 3. Інструменти струнно-смічкової групи. 4. Ударні інструменти з визначеною висотою звучання. 5. Ударні інструменти з невизначеною висотою звучання. 6. Флейта і її різновиди.

	7. Гобой і англійський ріжок. 8. Кларнет і його різновиди. 9. Фагот і контрафагот. Валторна. 10. Труба. 11. Тромбон. 12. Туба. 13. сімейство саксгорнів. 14. Корнет. 15. Альт. Тенор. Баритон. 16. Баси. 17. Скрипка. 18. Альт. 19. Віолончель. 20. Контрабас. 21. Арфа. 22. Фортепіано. 23. Орган. 24. Клавесин. 25. Челеста.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Лекційний курс

Шифр змістовог о модуля	Назва змістового модуля
ЗМ І	Змістовий модуль І. Оркестрові групи.
	Тема 1. Поняття оркестрової групи.
	Тема 2. Дерев'яні духові інструменти.
	Тема 3. Група мідних духових.
	Тема 4. Група струнних інструментів.
	Тема 5. Група ударних інструментів.
	Тема 6. Інструменти, що не входять в оркестрові групи.
	Тема 7. Основи оркестрування. Співвідношення оркестрових груп
	Тема 8. Оркестрова партитура. Симфонічний та камерний оркестри

Практичні заняття

Шифр змістовог о модуля	Назва змістового модуля
ЗМ І	Змістовий модуль І. Оркестрові групи.
	Тема 1. Дерев'яні духові інструменти. Поєднання дер. дух. у партитурі
	Тема 2. Група мідних духових.
	Тема 3. Група струнних інструментів.
	Тема 4. Група ударних інструментів.

Самостійна робота студента:

Шифр змістовог о модуля	Назва змістового модуля
ЗМ І	Змістовий модуль І. Оркестрові групи.
	Тема 1. Поняття оркестрової групи. Дерев'яні духові інструменти.
	Тема 2. Група мідних духових.
	Тема 3. Група струнних інструментів.
	Тема 4. Група ударних інструментів.
	Тема 5. Співвідношення оркестрових груп
	Тема 6. Симфонічний та камерний оркестри